

VISIE SCHUTTERSPARK

SCHUTTERSPARK Brunssum

1. Inleiding.

In 2010 is door het bestuur van de gemeente Brunssum een besluit genomen met betrekking tot de verdere ontwikkeling van Schutterspark. Aanleiding hiervoor was de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan in dat jaar, waarin tevens een visie was verankerd over de toekomst van het Schutterspark met daarin plaats voor uitbreiding van de recreatieve voorzieningen, mogelijkheden tot verblijfsrecreatie en het geven van een nieuwe bestemming aan de vier pompgebouwen die zich in het gebied bevonden. Tevens wilde het bestuur van de gemeente een groot deel van kosten van beheer van het park bij derde partijen onderbrengen.

In april 2013 is de “Strategische visie Brunssum 2025” vastgesteld. In deze visie wordt Brunssum aangemerkt als dé tuinstad, binnen de samenwerking Parkstad-Limburg, met een aantrekkelijk woonklimaat en een voorzieningen niveau dat afgestemd is op de behoeften van de inwoners. Om dit te verwezenlijken zijn een vijftal ambities verwoord. Een van de ambities is het creëren van een groene omgeving waarin mensen volop kunnen recreëren. In dit kader verdient de opwaardering van het Schutterspark bijzondere aandacht.

In de jaren daarna en eigenlijk tot op heden, zijn er allerlei ontwikkelingen in gang gezet en nog steeds gaande, waarover de raad ook regelmatig is geïnformeerd middels informatieavonden en informatiebrieven. Ook zijn via de begroting budgetten vrij gemaakt om met de plannen aan de slag te gaan. Veel van de ontwikkelingen hebben te maken met de keuze om samen met private partijen het park verder te ontwikkelen en daarmee ook de kosten van beheer te beperken.

Steeds met als uitgangspunt dat de openbare toegankelijkheid van het park gewaarborgd moet blijven en ontwikkelingen plaats moeten vinden met respect voor natuur- en landschapswaarden.

Er zijn als uitvoering hiervan diverse langjarige huurcontracten met ondernemers gesloten, is er een projectplan gemaakt om tot een upgrading van het park te komen. Tussendoor hebben de plannen voor Nature Wonder World, en het niet doorgaan daarvan, de aanleg van de Buitenring, en de betere bereikbaarheid daardoor, de ontwikkelingen op de oostflank, de renaturering van de Rode Beek het IBA-project, etc. invloed gehad op de ontwikkeling van het park.

Met andere woorden, door aan de slag te gaan met het Schutterspark, waarbij de ondernemers hun eigen visie hebben om tot een gezonde exploitatie te komen, de gevolgen van Covid-19, waarbij de behoefte om buiten te recreëren steeds duidelijker is geworden, het belang van de gemeente om haar burgers de mogelijkheid om te bieden om tegen acceptabele prijzen gebruik te maken van het park, is de vraag **“Wat willen we nu eigenlijk met ons Schutterspark”** opnieuw actueel en zeer manifest geworden.

Het is de uitdaging van de gemeente om met in achtneming van de gesloten overeenkomsten het Schutterspark verder te ontwikkelen. Het samenspel van al deze overeenkomsten en ontwikkelingen draagt zorg voor de totale exploitatie van het gebied Schutterspark. Dit samenspel van deels privaatrechtelijke exploitatie en een deels openbaar park, vraagt om intensief overleg tussen alle partijen en een juiste communicatie gebaseerd op een eenduidige visie. Het stuk is tot stand gekomen op basis van documentatie (o.a. Visie document Alterra), interviews met ondernemers, interviews met bestuurlijke en ambtelijke medewerkers van de gemeente, IBA, en online bewonersconsultatie en een info avond voor burgers.

Het voorliggende visie document Schutterspark is bedoeld als richting gevend kader vanuit de gemeente voor alle partijen die nu en in de toekomst actief willen zijn binnen het gebied Schutterspark.

II. Historisch perspectief

Parijs is vele tuinen, Berlijn is vele dorpen, het Schutterspark is vele landschappen. Het Schutterspark vertelt een verhaal in lagen: een bewogen geschiedenis, een complexe structuur, een geomorfologische catalogus van verschijningsvormen, een cultuurhistorisch pronkstuk, een waterhuishoudkundig laboratorium. Het is er allemaal. De laatste decennia is het Schutterspark door de vele sociaaleconomische ontwikkelingen rondom - van mijnstreek tot economische investeringspolitiek experiment- een beetje uit het zicht geraakt, verwaarloosd en kruipt recent weer een beetje uit het dal. Dit proces verdient ondersteuning, en in dit document willen wij laten zien hoe.

Schutterspark is een ca. 80 hectare groot bos- en natuur- park aan de oostrand van Brunssum (de Oostelijke Mijnstreek) en aan weerszijden van de Rode Beek die in de Brunssummerheide ontspringt. Ontworpen door K.C. van Nes in 1919 op sociaalpedagogische wetenschappelijke grondslag- naar de inzichten van de 18e-eeuwse tuinarchitect Hirschveld - en in opdracht van de toenmalige Staatsmijnen. Het Schutterspark is van meet af aan een volkspark. Het Schuttershüske, in 1921 gebouwd als melksalon en recreatieruimte voor de Staatsmijnen, is daarvan nog de levende getuige. In dit verhaal benadrukken wij dit historisch uitgangspunt. Voor de toekomst speelt dit een belangrijke rol, omdat dit uitgangspunt tot keuzes heeft geleid wat betreft het beheer: richting ecologisch natuurbeheer dan wel richting stedelijk gebruikspark met vooral recreatieve activiteiten. In de 50-er jaren is door de tuinarchitect John Bergmans het parkontwerp vernieuwd. In zijn aanpak is de nadruk gelegd op de bestaande beplanting.

Het park was vanaf 1919 in eigendom van de Staatsmijn Hendrik die het van Schutterij St. Gregorius kocht. Na de mijnsluiting schonk de Staatsmijn het park op 1 januari 1970 aan de gemeente Brunssum, die het verkocht aan het recreatieschap streekgewest OZL. In 1991 kocht de gemeente Brunssum het park terug. Het beheer van het park ging in 1952 over naar de Commissie van Beheer van Ontspanningsoord Schuttersveld, waarmee het beheer onder meer werd uitgevoerd door de leerlingen van de Ondergrondse Vak School (OVS). Op 1 januari 1967 ging het beheer over naar het hoveniersbedrijf van de Stichting Fonds voor Sociale Instellingen.

In 2006 gaf de gemeente Brunssum opdracht aan de Bosgroep Zuid-Nederland, een organisatie die in opdracht van overheden en particulieren onderhoud aan natuurgebieden verzorgt, om het “groen” in het Schutterspark te beheren.

De doelstelling van het inmiddels vigerende beheersplan is dat recreatie, natuurontwikkeling en bosbeheer “op een goede manier samengaan”. Dat deze doelstelling door de praktijk van de huidige dynamiek in de context van Parkstad Limburg onder druk is komen te staan, is aanleiding om naar het palet van bedreigingen, kansen en ontwikkelingsrichtingen te kijken. De Alterra studie (zie bijlage) laat zien dat de vele lagen die van het Schutterspark een parklandschap maken, ieder voor zich tot de verbeelding spreken.

In 2010 is door de gemeente een nieuw bestemmingsplan vastgesteld waarin tevens een visie is verankerd over de toekomst van het Schutterspark met daarin plaats voor uitbreiding van de recreatieve voorzieningen, mogelijkheden tot verblijfsrecreatie en het geven van een nieuwe bestemming aan de vier pompgebouwen die zich in het gebied bevinden. In 2012 is hiertoe onder meer een overeenkomst gesloten met Schutterspark BV.

In 2015 is door het instituut Alterra Wageningen een hernieuwde toekomstvisie opgesteld, die in 2016 ook aan de raad is gepresenteerd. In deze visie worden naast de bestaande zaken in Parkstad, nieuwe kansen aan het gebied Schutterspark toegedicht. Onderstaand zijn aan de hand van foto's de uitgangspunten van de Alterra visie weergegeven.

Helofytenfilter als waterzuivering voor Blotevoetenpad

Spartelvijver rond Minihaven

Verbeteren Natuurspeelplaats

Van soortenarm naar soortenrijk; orchideeënrijke vegetatie

Alpenwatersalamander, kenmerkende soort in gezonde Rode Beek

Vismigratie mogelijk na ontkluizing Rode Beek, zoals de Beekforel

Verbreden gebruiksmogelijkheden

Kunst in het Schutterspark

Uitgangspunten Visie Alterra

Meer allure geven aan de entree's van het Schutterspark

Zichtbaarheid van de Rode Beek vergroten

Creëren van doorzichten

De ontwikkelingen in het Schutterspark gingen om diverse redenen niet zoals de gemeente in eerste instantie voor ogen had en daarnaast ontstonden er met de aanleg van de Buitenring en de mogelijke komst van een grootschalig pretpark nieuwe kansen voor het gebied. Verder zijn er diverse partijen actief in toeristisch/recreatief bereik, afgestemd met de ontstaansgeschiedenis van het volkspark Schutterspark en de mijnbouw-geschiedenis. Deze ontwikkelingen vragen om een hernieuwde kijk van de gemeente op de ontwikkeling van Schutterspark.

III. De ondernemers.

1. De ondernemers in het park

In de visie van Alterra van 2015 werd reeds opgemerkt:

“Om de synergie op gang te krijgen is het essentieel om met een gezamenlijke strategie te komen waar alle betrokkenen zich achter kunnen scharen. Dit is de enige manier om tot één Schutterspark te komen en stappen vooruit te kunnen maken. Hiertoe moet op de kortst mogelijke termijn gestart worden met een samenwerkingsverband waarin alle stakeholders zijn betrokken. Deze heeft als doel om een gezamenlijke strategie te bepalen voor het Schutterspark, zonder de individuele keuzes van de verschillende stakeholders uit het oog te verliezen of onmogelijk te maken.” (citaat Alterra rapport).

Het Schutterspark wordt voor steeds meer partijen een aantrekkelijke locatie voor Leisure activiteiten. Het park krijgt daardoor steeds meer bewoners en gebruikers.

In het Schutterspark zijn de volgende partijen actief:

- Gemeente (eigenaar gronden en gebouwen, deels verhuurd)
- Schutterspark BV (Schuttershûske; horeca exploitatie, Pompgebouwen; verhuur exploitatie, Speeltuin; openbaar/beperkte entree, campervoorziening; verhuur exploitatie.
- Stichting Kinderboerderij (entree, kleine versnaperingen en PGB vergoeding medewerkers)
- Mini Haven (Sunquest BV) (entree en horeca)
- BloteVoetenPark (entree en horeca)
- Park het plateau (entree en horeca)
- Vereniging Stoomgroep Limburg (giften en schenkingen)
- Imkervereniging de Blije Bij (verkoop honingproducten)
- Visvereniging (ledenbijdrage)
- Bosgroep Zuid (Bos/bomen groendonderhoud)

Uit de evaluatie bleek ook dat het nodig was om verdere verbeteringen door te voeren, ook in de publieke sector. Er is een inventarisatie gemaakt van wensen en mogelijkheden van gemeente en ondernemers. Op basis van deze gesprekken is een projectplan opgesteld, waarbij een beroep op een Provinciale bijdrage is gedaan, die februari 2019 ook is toegekend. Tegelijkertijd is de gemeentelijke bijdrage bepaald. Een bijdrage vanuit IBA wordt eind 2021 nog verwacht.

In de verdere uitwerking van het projectplan, worden naast de bijdragen van provincie, gemeente en IBA, ook investeringen door de ondernemers meegenomen. Met name onderstaande partijen spelen een bijzondere rol in het park omdat zij, (behoudens de Kinderboerderij) een commercieel exploitatiemodel hanteren.

- a. Blotevoetenpark
- b. Schutterspark BV incl. speeltuin en Stoomgroep
- c. Minihaven
- d. Kinderboerderij
- e. Park het Plateau.

De (huur)overeenkomsten met deze partijen zijn aangegaan met een lange looptijd tegen een relatief beperkte huurbedragen. Daartegenover stond wel dat veel verantwoordelijkheid bij de exploiterende partijen (en daarmee de kosten) werd gelegd. Reden hiervoor is, zoals reeds eerder aangegeven, de in 2010 door de Raad vastgestelde visie, dat het Park zoveel als mogelijk op afstand zou worden geplaatst, de kosten voor de gemeente geminimaliseerd zouden worden, maar het park wel zijn openbare karakter moest behouden. Door te kiezen voor een combinatie van een openbaar park met private exploitaties ontstonden mogelijkheden om tot verdere groei van de recreatieve-toeristische activiteiten te komen, maar ontstond ook een situatie van ondoorzichtigheid voor wat betreft de openbare toegankelijkheid.

De huidige ontwikkelingen in het Park vragen om een verduidelijking/vernieuwing van deze visie, waarbij rekening gehouden moet worden met de in overeenkomsten vastgelegde uitgangspunten.

2. Toekomstvisie ondernemers

De ondernemers gevestigd in het gebied is gevraagd naar hun ambities voor de komende vijf jaren. Onderstaand wordt kort ingegaan op deze ontwikkel strategieën van de afzonderlijke ondernemers:

Schutterspark BV

Schutterspark BV, tevens verantwoordelijk voor de exploitatie van de speeltuin, voorziet in de komende vijf jaren de volgende ontwikkeling. Het op niveau brengen van de speeltuin. Hiertoe zijn reeds een aantal speeltoestellen vervangen en zijn ook de entree en de gebouwen opgeknapt. De komende maanden zal hier nog verder vorm en inhoud aan worden gegeven.

Het Schuttershuske zal helemaal verbouwd worden zodat een attractief en tevens duurzaam gebouw ontstaat dat kan voldoen aan de wens van de bezoeker. Daarnaast zal de invulling van de pompgebouwen geoptimaliseerd worden, zal er een vaste ijssalon worden toegevoegd en worden de mogelijkheden van verblijfsrecreatie (Camping, camperplaats en vakantiewoningen) bestudeerd. Schutterspark BV heeft deze ontwikkeling vastgelegd in een schetsontwerp, waarvan een uitsnede in onderstaande figuur is weergegeven:

Kinderboerderij

De kinderboerderij is tot 1 januari 2015 geëxploiteerd door Radar, een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking. Van 1 januari 2015 tot 1 oktober 2015 heeft de gemeente Brunssum het beheer gedaan. Sinds 1 oktober 2015 is dit overgenomen door de huidige ondernemer en omgevormd tot een stadsboerderij. De kinderboerderij beslaat circa 5 hectare en herbergt een mengeling aan dierenrassen. Er bevinden zich ook een aantal speeltoestellen. Het entree bedrag voor de kinderboerderij is beperkt.

Meer dan de andere ondernemingen in het Schutterspark, heeft een stadsboerderij de potentie om zich te wortelen in de samenleving en bezoekers aan te trekken. Hier kunnen de andere ondernemingen in het Schutterspark van meeprofiteren. Niet alleen qua bezoekersaantallen maar ook in het aanbod van (duurzame) producten in de eigen horecagelegenheid.

Mini Haven

De Mini Haven is sinds 2006 gevestigd rond de grote vijver van het Schutterspark. De activiteiten bestaan voornamelijk uit de exploitatie van een Mini Haven, een kinderattractie waarin kinderen kunnen varen als kapitein met hun begeleiders als matroos. Daarnaast worden warme en koude dranken en snacks verkocht. De doelgroep van deze onderneming zijn families met kinderen tot circa 12 jaar en groepen kinderen. Mini Haven onderzoekt momenteel de mogelijkheden van een all weather-voorziening om de exploitatie een beter fundament te geven. Na het seizoen 2021 verwacht de ondernemer zijn plannen tot uitvoer te kunnen gaan brengen en daar voor het nieuwe seizoen 2022 mee klaar te zijn.

Blotevoeten park

Het BloteVoetenPark bevindt zich op het hoger gelegen westelijk deel van het Schutterspark. Opgezet in 2008 en sindsdien gestaag gegroeid en met circa 50.000 bezoekers per jaar een goed lopend bedrijf. In het BloteVoetenPark kunnen bezoekers met hun, zoals de naam al zegt, blote voeten door het bos lopen over een traject van 4 kilometer. Hier zijn verschillende ondergronden aangelegd zoals mos, bosgrond, kiezel, steenkool, zand, houtknuppels, boomschors, kleikorrels, water en modder. Het park is geopend van april tot en met oktober.

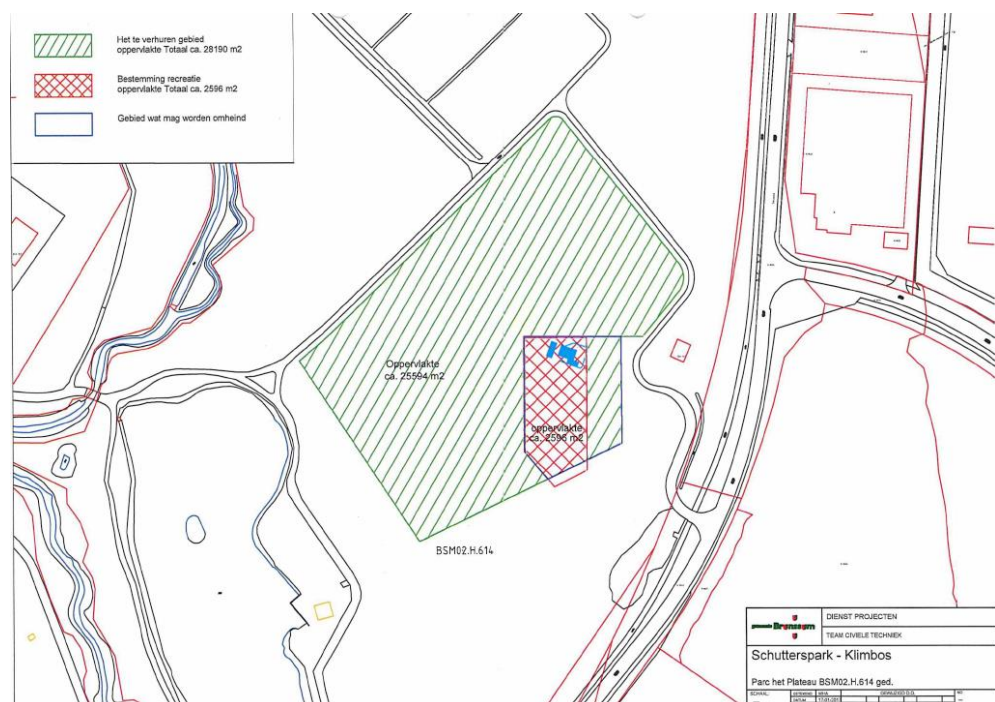
Het BloteVoetenPark maakt al jaren een gestage groei door, elk jaar komen circa 10% meer bezoekers. Voor de nabije toekomst zijn de plannen om de horecavoorziening te gaan aanpassen en het seizoen te verlengen met speciale arrangementen. Het BloteVoetenPark is sinds 2019 in handen van een nieuwe eigenaar.

Stoomgroep

Sinds 2011 is in het Schutterspark ook een modelspoorbaan van de Stoomgroep Limburg gevestigd. Een groep vrijwilligers draagt zorg voor de aanleg en exploitatie van het modelspoor. Op het spoor wordt gereden met schaalmodellen van stoomtreinen waarbij bezoekers, kinderen maar ook volwassenen een ritje mee kunnen maken in de wagons. De intentie van de groep is elke tweede zondag van de maand met mooi weer te rijden. Exploitatie vindt plaats op basis van donaties en beperkte entree bij evenementen. Het spoor ligt tussen het Schuttershüske en de vijver en de groep maakt ook gebruik van pompgebouw 4 voor de opslag van hun materieel. In de toekomst streeft de Stoomgroep naar een verbetering van de werkplaats, stalling en kantoor ruimte.

Park het Plateau

Park het Plateau is in 2018 gestart als klimpark Brunssum. Een avontuurlijk klimtracee door de bomenkronen van Schutterspark. Inmiddels is het klimpark uitgebreid met Boogschietactiviteiten, Mountainbiken en wandelen en de mogelijkheden van eten en drinken. Park het Plateau heeft met 70.000 bezoekers in zeer korte tijd een plek verworven tussen de overige ondernemers. Hiermee is in Schutterspark in de markt van actieve recreanten eveneens voorzien. Park het Plateau ziet zich zelf als actieve speler in het gebied en wil de komende jaren fors uitbreiden, zowel in activiteiten (o.a. klimwand, flightline, uitkijktoren, overnachtingen) als in gebied.

Park het Plateau

3. Samenwerking

Ondernemers zijn van mening, dat Schutterspark een natuur- en recreatiegebied moet zijn voor de hele familie. De verschillende voorzieningen en attracties in het gebied bieden een dag vullend programma tegen aantrekkelijke voorwaarden. Naast de voorzieningen en attracties worden er in Schutterspark regelmatig activiteiten en evenementen georganiseerd die het Schutterspark een extra meerwaarde geven t.o.v. vergelijkbare parken.

De ambitie van de ondernemers is het aantal bezoekers en de daarbij behorende bestedingen per bezoekers in de komende vijf jaren te verdubbelen. In getallen is dit een groei naar 300.000 betalende bezoekers met een gemiddelde besteding van € 30,00 per persoon.

Wat betreft de toeristische ontwikkeling zal het accent vooral komen te liggen op de Oostflank zijde van Schutterspark. De westflank (gedeelte het dichtst bij de bewoonde kern) zal zich vooral richten op de recreatieve functies. Ook zal aandacht gegeven worden aan de verbinding tussen Schutterspark met de Brunssummerheide en de Tevenerheide, zoals ontsluiting van wandel- en fietsroutes en het treffen van parkeervoorzieningen.

Momenteel is het speelveld voor de ondernemers niet gelijk. Om dit speelveld voor alle ondernemers gelijk te krijgen, dient er volgens de ondernemers door de gemeente een besluit genomen te worden dat er voor gaat zorgen dat voor alle ondernemers een gelijke behandeling vanuit de gemeente mogelijk is. Het creëren van de mogelijkheid van een gelijk speelveld vanuit gemeentelijke optiek wil niet zeggen dat de ondernemers ook een gelijk speelveld krijgen. De ondernemer moet uiteraard ook voldoen aan de aan de vergunningen gestelde eisen. *Het creëren van de mogelijkheid van een gelijk speelveld besluit dient via afwijkingsbesluiten (indien wenselijk en noodzakelijk) uiteindelijk verankerd te worden in de herziening van het bestemmingsplan.*

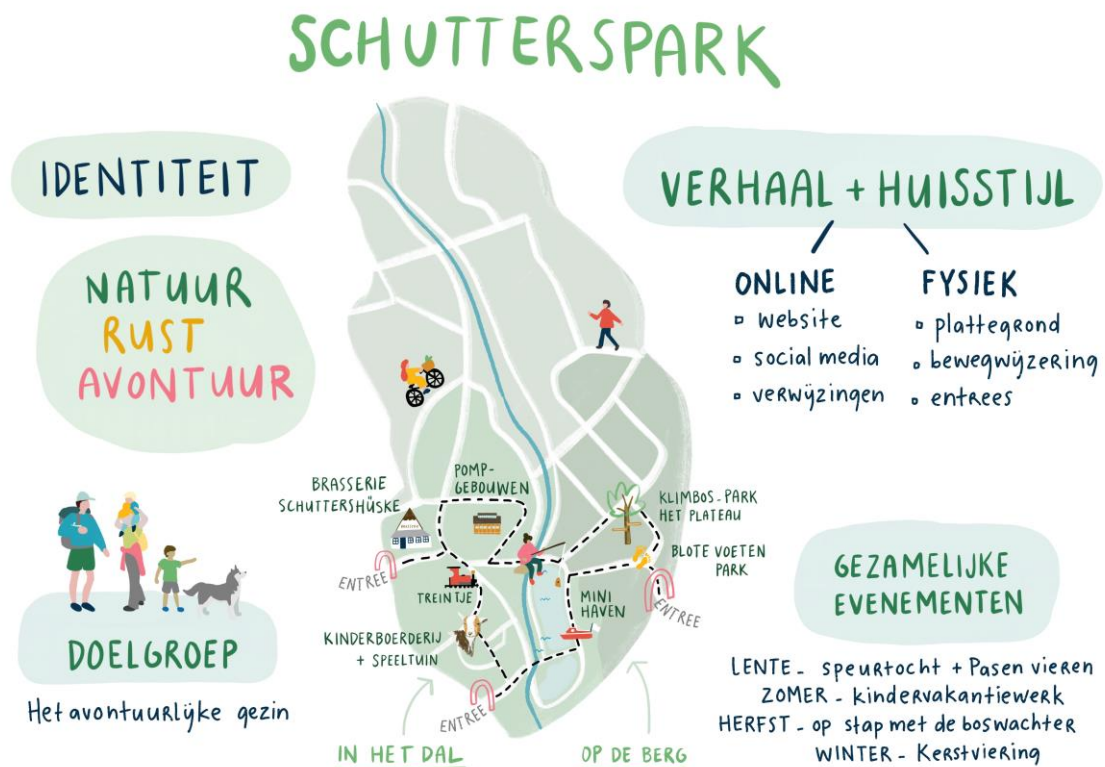
Daarnaast is de gemeente eigenaar van de alle gebouwen (behalve het gebouw bij het BloteVoetenPark, waar onlangs opstalrecht verleend is) waardoor exploitanten aarzelen om substantieel te investeren in deze gebouwen. In voorkomende gevallen zal per geval gekeken moeten worden hoe de ondernemer zekerheid geboden kan worden, gelet op de door hem gewenste investeringen, en de wens van de gemeente inzake de eigendom van het betreffende gebouw.

De ondernemers in Schutterspark realiseren zich ook dat zonder proces ondersteuning vanuit de gemeente, de ontwikkeling van Schutterspark onvoldoende uit de verf komt. Zeker omdat ook de balans tussen de ondernemers en tussen privaat en publiek nadrukkelijk bewaakt moet worden. Momenteel worden zaken informeel afgestemd in een exploitanten overleg, dat geïnitieerd wordt door de gemeente.

Parallel aan de uitvoering van de individuele investeringsprogramma's starten alle exploitanten het overleg om te komen tot een gemeenschappelijke aanpak van Schutterspark in termen van :

- Planning van activiteiten en evenementen
- Marketing en promotie (zie bijlage).
- Onderhoud gronden
- Parkeerbeheer
- Veiligheid

In de bijlage is het rapport van Braining The Future (2021) opgenomen, waarbij de ondernemers aangeven, hoe zij de samenwerking zowel naar inhoud als vorm richting wensen te geven. Onderstaand een verbeelding van deze richting uit het rapport en de aanbevelingen.

Dit ondernemersoverleg is bedoeld als opstap naar een meer gezamenlijke aanpak (eventueel te verankeren in een stichting, waarbij ook gekeken dient te worden naar een meerjarig financieel plan en inzet van personeel). Voorwaarde is uiteraard wel dat alle partijen ook hun financiële bijdrage hierin leveren. Momenteel wordt t.b.v. het beheer- en onderhoud van het groen gebruikt gemaakt van inzet van werkervaringstrajecten, mensen met een taakstraf, vrijwilligers en inzet van private partijen. Naar de toekomst wordt gezien of deze aanpak geïntensiveerd kan worden.

Aanbevelingen

- **Zorg op korte termijn voor concrete resultaten** – belangrijke quick-wins zijn een huisstijl en een website (zie hieronder). Naast een verbeterde zichtbaarheid onder potentiële bezoekers kan dit leiden tot 'trots' bij inwoners en ondernemers.
- **Ontwikkel het verhaal van Schutterspark** – wat is de exacte belofte richting de doelgroep? Richt je daarbij op families die samen willen genieten van rust en natuur. Laat in woord en beeld zien wat Schutterspark in de verschillende seizoenen te bieden heeft.
- **Zorg dat de belofte waargemaakt wordt** – besteed aandacht aan het onderhoud van het Schutterspark.
- **Ontwikkeling huisstijl** – Start met de ontwikkeling van een huisstijl (logo, payoff, kleurstelling, etc.) en vertaal deze huisstijl door naar de verschillende uitingen, waaronder een eerste ontwerp van de website, de bewegwijzering.
- **Ontwikkel een website en verbeter de online kanalen** - Gebruik de huisstijl en het verhaal van Schutterspark om tot een eenduidige website te komen. Verbeter ook de informatie op de social media kanalen en op websites die naar het Schutterspark verwijzen.
- **Verbeter het doorverwijzen naar verschillende activiteiten door inzichtelijk te maken wat het park te bieden heeft** – maak hiervoor een duidelijke plattegrond en zorg dat de bewegwijzering binnen het park op orde is.
- **Werk samen aan gezamenlijke evenementen** - Start een evenementenkalender en werk samen om bestaande evenementen (vaak op het niveau van een individuele ondernemer) naar het niveau van het park te tillen.
- **Zorg voor een organisatiestructuur** – zodat geborgd wordt dat de activiteiten ook op langere termijn uitgevoerd kunnen blijven worden. Let daarbij ook op structurele financiering.
- **Vertaal de activiteiten in een roadmap** – waardoor helder wordt welke activiteiten op korte en op middellange termijn uitgevoerd worden.

Schutterspark - Identiteit, Marketing & Communicatie

IV Extensieve recreatie natuur en landschap.

Naast de cultuur zijn ook de natuurwaarden een belangrijk element van het Schutterspark. Zo vormen de hangvennen, naast de Rode Beek, een uniek element waarvan er in Europa niet veel zijn. Om de potentiële natuurwaarden van deze parels te optimaliseren is een intensiever beheer nodig. Een meer op natuur en minder op houtproductie gericht beheer is voor het gehele Schutterspark essentieel om zowel de kansen voor natuur als de beleving voor de recreatie te realiseren. Voor de lange termijn zal door de gemeente een herzien beheer- en inrichtingsplan moeten worden gemaakt en geïmplementeerd.

Het extensieve gedeelte omvat grotendeels het gebied tussen het Schuttershuske en pompgebouwen en de wijken Oeloven en Bouwberg. Het is een groot wandelgebied met als hoogtepunt de hangvennen, met hun bijzondere unieke milieu en de meanderende Rode Beek.

In januari 2021 is een plan gepresenteerd om de hangvennen uit te breiden en daarvoor een perceel van ca 4 hectare met voornamelijk Amerikaanse eiken te kappen, om zo een hoogwaardige unieke natuur te ontwikkelen. Hydrologisch herstel en uitbreiding van het habitat voor de hangvennen biedt grote kansen voor het ontwikkelen van verschillende soortenrijke grondwaterafhankelijke natuurtypes. Na uitvoering van de maatregelen is op termijn in en rond de herstellende hangvennen bijzondere flora en fauna te verwachten.

Openbare wandelpaden structuur Schutterspark irt omgeving.

V. Voorgestelde ontwikkelingen

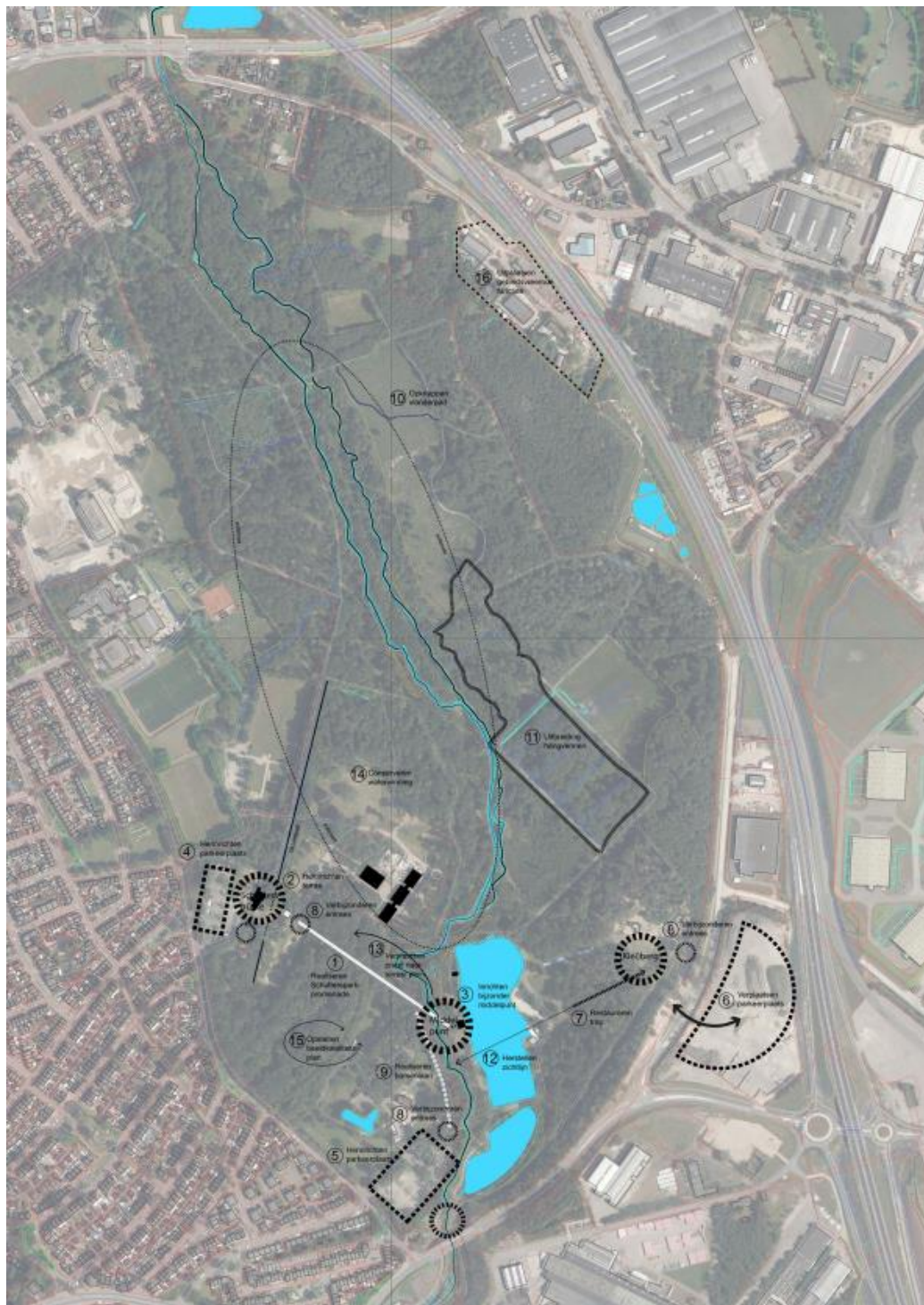
1. IBA-bijdrage.

Naar aanleiding van een herhaald verzoek om IBA-middelen is er op verzoek van IBA door Bureau Verbeek, landschapsarchitectuur, een schets gemaakt van het Schutterspark op basis van een historische analyse van de landschapsontwikkeling van het gebied ten tijde van de Mijnindustrie. Hierbij is gekeken naar het hetgeen de architecten in het verleden voor ogen hadden en hoe de historische en landschappelijke waarden het best tot hun recht konden komen, gecombineerd met de recreatieve onderdelen ten behoeve van het bezoekende publiek. Nog steeds is het van belang de balans tussen publiek en privaatrechtelijk belang te borgen.

Op basis van hun analyse stelt Bureau Verbeek een aantal ingrepen voor die meer recht doen aan de landschapswaarde van Schutterspark en de historische inrichting die terug gaat naar de Romeinse geschiedenis en de Mijnindustrie.

Onderstaand is deze schets met de belangrijkste ingrepen weergegeven:

1. Aanleg Promenade (prioritair project uit IBA advies Verbeek)
2. Opknappen Schuttershuske (reeds in uitvoering)
3. Aanleg steiger
4. Opwaarderen parkeerplaats
5. Opwaarderen parkeerplaats
6. Realiseren nieuwe parkeerplaats (aankoop terrein wenselijk)
7. Vernieuwen trap (reeds in uitvoering)
8. Verbijzonderen entree
9. Realiseren bomenlaan
10. Vervangen houten looppad
11. Uitbreiden hangvennen
12. Flightline (privaat initiatief)
13. Terugplaatsen kiosk
14. Conserveren waterwinputten
15. Beeldkwaliteitsplan opstellen met ondernemers
16. Uitplaatsen gebiedsvreemde functies (houtzagerij)

De ingrepen in het gebruikers intensieve gebied zitten deels in het project waarvoor eerder provinciale financiering is verkregen. De voorgestelde maatregelen vragen echter om een fors hoger budget, ca 3.000.000,00 en dienen dan ook in een meerjarig investeringsperspectief geplaatst te worden, waarbij per onderdeel (derde) financiering gezocht dient te worden.

Schetsontwerp Schuttershuuske en -promenade

Nieuwe entree met allure

Brug en vlonderterras

Schutterspromenade

2. Pompgebouwen.

In het Schutterspark liggen de 4 pompgebouwen. Pompgebouw 1,2 en 3 zijn enige jaren geleden opgeknapt. Pompgebouw 4 is toen niet meegenomen. Bij huidig onderzoek om ook dit gebouw een functie te geven is geopperd om hier tram 610 een plek gegeven. Inmiddels wordt ook gekeken naar een museale functie voor dit gebouw, wellicht in combinatie met pompgebouw 3. Regionaal wordt ook gekeken naar mogelijkheden om het mijnverleden beter en blijvend onder de aandacht te brengen. De pompgebouwen kunnen daar een uitgelezen rol in vervullen. De omgeving van Schutterspark en de pompgebouwen biedt op termijn ook de mogelijkheid om naast het mijnverleden ook aandacht te besteden aan andere vormen van delfstofwinning en industrieën in Brunssum. Denk daarbij aan bruinkool, zilverzand, grind, metselzand, de fabricage van feldbrandstenen, het Brunssums aardewerk, dat in de periode 1050 tot 1300 met Brunssumse klei gemaakt werden.

3. De Oostflank

Door de aanleg van de buitenring is de bereikbaarheid van het park aan de bovenzijde/oostzijde sterk verbeterd. Hier is ook de grootste verkeerstroom en parkeerdruk vanwege de grote aantallen bezoekers van het BloteVoetenPark en Park het Plateau. Momenteel zijn aan de toegangsweg naar deze attracties, de Ganzepool, een aantal bedrijven gevestigd, waardoor er in het verleden van overlast in het park sprake was. Om de parkeerdruk aan de Heidestraat, de westzijde, te verminderen, is het idee geopperd om een gedeelte van het bedrijventerrein aan de Ganzepool te verwerven voor de aanleg van een nieuwe entree en de noodzakelijke parkeerplaatsen. Hiermee ontstaat de mogelijkheid om een landmark te creëren die de ingang van het Schutterspark beter tot zijn recht doet komen. Bij de aanleg van het parkeerterrein en omgeving zullen tevens de mogelijkheden van het plaatsen van zonnepanelen onderzocht worden.

VI. De gemeente en het Schutterspark

De uitgangspunten voor de visie zijn nog steeds:

1. Het openbare karakter van het Park dient behouden te worden.
2. Ontwikkelingen dienen plaats te vinden met respect en rekening houdend met de natuur- en landschapswaarden van het gebied.

Het Schutterspark krijgt steeds meer bewoners en bezoekers en speelt een belangrijke rol in de recreatieve functie voor de inwoners van Brunssum en omgeving. De Gemeente Brunssum heeft in het kader van de instandhouding en uitbouw de exploitatie van onderdelen van het Schutterspark als belangrijk onderdeel van de toeristische infrastructuur in 2012 in private handen gegeven. Voor delen van het gebied is een overeenkomst gesloten, die aan de ondernemer(s) voldoende faciliterende basis moest bieden om een solide ontwikkeling vorm te kunnen geven in de markt van toerisme en recreatie.

Schutterspark is meer opzichten een uniek gebied en ontwikkelt zich binnen een aantal vastgestelde (beleids)kaders, zoals:

- Historische inrichting van het gebied (K.C. van Nes)
- Beschermd stads en dorpsgezicht
- Beschermd natuurgebied
- Gemeentelijk beleid m.b.t. de instandhouding van het openbare karakter
- Toeristisch en recreatief speerpunt
- Duurzaamheid regelgeving

De gemeente heeft uiteraard een eigen rol in het park. De gemeente ziet toe op de gang van zaken in het park en of er gehandeld wordt conform de afspraken die met partijen in het park gemaakt zijn. Verder is de gemeente verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van de gebouwen en gronden, die niet in verhuur gegeven zijn.

Wat zijn de kansen van Schutterspark:

1. Schutterspark is een uniek gebied met een grote variëteit aan recreatief/toeristisch gebruik.
2. Schutterspark ligt ingebed in een grootschalig natuurgebied met een zeer hoogwaardige uitstraling.
3. In Schutterspark zijn diverse ondernemingen actief die gezamenlijk een totaal product aanbieden voor vrijwel elke doelgroep.
4. Ondernemers in Schutterspark zijn ambitieus en willen graag de ontwikkeling van Schutterspark vorm en inhoud geven.
5. Momenteel maken al meer dan 200.000 betalende bezoekers gebruik van het Park. Een veelvoud hiervan maakt gebruik van het Park t.b.v. gratis recreatie.

Aandachtspunten voor een voorspoedige ontwikkeling:

1. Het openbare karakter is onvoldoende duidelijk gecommuniceerd. Frictie tussen de ambitie van de ondernemers en de ideeën van de gemeente en de buurt.
2. De samenwerking tussen de verschillende ondernemers is nog niet optimaal te noemen.
3. Ten behoeve van de ontwikkeling van de recreatieve/toeristische ontwikkeling zijn fondsen beschikbaar. Voor de ontwikkeling van de natuurwaarden en de Park uitstraling van het Schutterspark zijn vrijwel geen fondsen beschikbaar.
4. Door het ontbreken van een gelijk speelveld voor alle actoren in het gebied worden investeringen afgeremd.
5. Onduidelijkheid bestaat m.b.t. regelgeving ten aanzien van opstal, horeca en mogelijkheden tot uitbreiding.
6. Het gebied ten oosten van de Ganzepool staat bedrijfsactiviteiten toe van een hoge milieu categorie. Dit kan de bereidheid tot investeren in het park belemmeren.
7. In het Schutterspark is in toenemende mate sprake van vandalisme en dumping van afval. Maatregelen zoals bijv. het plaatsen van extra lichtmasten en het afsluiten van de parkeerplaatsen in de avond/nacht zijn mogelijkheden om dit te mogelijk te beperken.
8. Het Schutterspark vormt een belangrijk onderdeel in de toeristische ontwikkeling van Brunssum. De betrokkenheid van de gemeente bij het park, dient hier op afgestemd te zijn. De trap, als verbinding tussen de onderkant van het park, nabij de minihaven, naar de bovenkant van het park, bij Park het Plateau, dient hersteld te worden. Dat geldt ook voor de naastgelegen natuurspeeltuin.

9. Tevens dient het onderhoud structureel vastgelegd te worden, zoals onderhoud van parkeerplaatsen, wandelpaden, informatiepunten, zitbanken, richtingwijzers, afvalbakken, etc.

Conclusie

Het Schutterspark is een bijzondere plek in Brunssum en verdient het om ook als zodanig door burgers, ondernemers en gemeente behandeld te worden. Alle partijen dienen bereid te zijn de daarvoor benodigde inspanningen te verrichten.

Overzicht gemeentelijke besluitvormingstraject tot heden:

1. Vastleggen ontwikkelingsvisie Schutterspark 2010;
2. Privatisering van delen Schutterspark vanaf 2012;
3. Visie Schutterspark door Alterra 2016 in opdracht ondernemers;
4. Evaluatie ontwikkeling 2016;
5. 1e presentatie aan Raadscie. op 1 november 2016;
6. Definiëren van acties naar aanleiding van evaluatie;
7. 2e presentatie aan Raadscie. op 21 maart 2017;
8. Contouren gezamenlijke aanpak alle exploitanten in Schutterspark;
9. 3e presentatie aan Raadscie. op 5 september 2017;
10. Uitwerken samenwerkingsplan exploitanten Schutterspark 2018;
11. Uitwerken van de bijdrage gemeente;
12. Vastleggen van uitwerking samenwerking in een College voorstel;
13. Besluitvorming door College B&W en College GS (1e kwartaal 2019);
14. Operationaliseren van het besluit (vanaf april 2019 - 2022);
15. Raadsinfo sessie inzake de ontwikkeling Schutterspark april 2019;
16. Informeren Raad via diverse Raadsinfobrieven 2020;
17. Uitwerken en indienen IBA projectvoorstel t.b.v. bijdrage uit IBA;
18. Inspraak op visie document via openbare avond;
19. Schriftelijke reactie ronde op concept visie Raadsfracties;
18. Visie document in College 2021;
19. Vaststelling visie document in Raad jan 2022. Nog niet gebeurd.

Bijlage: Rapport Bureau Verbeek

Bijlage: Visie document Alterra

Bijlage: Rapportage Braining the Future